

Pasji nos – čudež narave 4

Od teorije k praksi – Iskanje igrač 4

Pogled nazaj

Čisto na kratko in jedrnato se ozrimo nazaj. Spomnimo se, da smo predstavili učenje uporabe smrčka pri iskanju igrač po metu igrače. Pri tem načinu smo psa zapeljali v igro, se na neki točki pasje vneme dobiti igračko ustavili, ga zadržali s prijemom za ovratnico, medtem zalučali igračo stran od psa in ga vsega navdušenega poslali iskati. Opazili smo, da je pri zadnji stopnji izsleditve nujno potreboval pomoč noska. Poudarili smo, da se moramo zadeve lotiti postopoma, zato nove izzive oziroma oteževalne okoliščine dodajamo vsako posebej in preiščljeno, načrtno večamo oddaljenost meta igrače, poraščenost teritorija, začetni časovni zamik, pozornost na vodnika (in ne na prostor kamor je igrača pristala), motenje v podobi kužkov, ostalih živali, ljudi, zvokov.

Sledi predstavitev drugega pogostega načina učenja iskanja predmeta. Poimenovali smo ga ...

Učiti psa uporabiti nos – polkrog

Pri tej vmesni fazi bomo kužka naučili, da si pri iskanju občasno lahko pomaga tudi z individualnim vonjem tistega, ki igračo (pozneje – več igrač) skriva. Pri tem načinu učenja uporabe nosu potrebujemo pomočnika, privez ali odraslega psa, ki dobro obvlada vajo odlaganja z motenjem. Izberemo si izhodišče, preverimo smer vetra, nato damo psa odlagati, lahko nam ga nekdo pridrži ali pa ga privežemo na privez. Imamo igračo in se iz izhodišča namenimo (v začetku malo število korakov, pozneje oddaljenost stopnjujemo – glede na zahtevnost pogojev, motiviranost psa) diagonalno proti levi ali desni (izbor je naš, dobro je, da je vedno drugačen) in dejansko bomo z gibanjem tvorili, gledano iz izhodiščne točke, polkrog. V določeni oddaljenosti se obrnemo proti psu, pomahamo z igračo in se sklonimo kot da bomo igračo odložili na tla (lahko jo odložimo ali pa tudi ne), nato enako vedenje (mahanje z igračo ali z roko brez igrače in sklanjanje) v polkrogu še nekolikokrat ponovimo (kolikokrat je odvisno od velikosti polkroga, ki ga tvorimo). Naš polkrog sklenemo na izhodišču oziroma pri psu, ki mu pokažemo, da igrače res nimamo in da smo jo nekje odložili. Nato psa pošljemo iskati odloženo igračo.

Motiviran kuža bo navdušeno stekel v smer iz katere ste prišli, nos bo moral takoj položiti čim bliže k tlam, pri smeri si bo s pridom pomagal z individualnim vonjem, ki ga je kradljivec igrače pustil za sabo in

A. Imäi J.

tudi nekoliko s hladno sledjo (poškodbo tal), ki jo je oseba pustila na površini kjer je hodila. Skratka prebrisan pasji nos bo uporabil prav vsa genetsko zalogo informacij kako najučinkoviteje in najhitreje izslediti ljubo igračo, ki sameva nekje v travi in čaka svojega rešitelja – pasji smrček. Opazili boste, da kuža vedno in res vedno sledi najbolj svežo sled, za kar je poskrbela narava sama – tudi pri iskanju divjadi se mora žival gibati po sveži sledi, saj ga samo ta pripelje do 'hrane', stare sledi ne vodijo do plena in naš domači hišni lovec se tega odlično nezavedno zaveda.

Kako naprej ...

... oziroma kaj storimo ob najdbi. Brez dvoma našemu kožuharju največ pomeni zadovoljstvo skrbnika, ki ga lahko izrazimo in pokažemo na mnogo različnih načinov, gotovo pa ga moramo pokazati tisti trenutek, ko kuža uspešno najde iskano igračo. Poenostavljeno – v trenutku, ko kuža z noskom zadane ob igračo oziroma jo pobere s tal, najdbo potrdimo s potrditveno besedo (le-te so različne – na primer: bravo, super, ja, odlično ali karkoli drugega vašemu nosku prenese sporočilo da je najboljši iskalec na svetu) in se brez sramu radostimo uspehu. Psa z igračo povabimo k sebi in se še dodatno poigramo, na koncu naredimo zameno plena (nam igrača, kužku slastna nagrada) in potem je odvisno od motiviranosti psa, težavnosti predhodnega iskanja, pogojev, časa in ostalih parametrov, ali bomo z iskanjem še nadaljevali ali bo eno zadostovalo. Resnično zmeraj pazimo, da zaključimo na stopnji visoke pasje vneme, kajti tako bomo dobili psa, ki bo naslednjič komaj čakal, da se igra nadaljuje.

Zmeraj se potrudim, da število iskanj na enem sprehodu variira, da so načini iskanj raznoliki, da je predmet tisti, ki ga ima kuža najraje, da so oteževalne okoliščine dodane premišljeno in so pestre. Pohvala mora biti sestavni del vsakega nosnega dela (ali če posplošimo, čisto vsake interakcije skrbnik – pes, kajti pri vzgoji psov opažam trend, da skrbniki namenjajo preveč pozornosti pasjemu vedenju, ki jim ni po volji, medtem ko zelena vedenja prepogosto ostanejo spregledana oz. jih skrbniki uvrščajo v kategorijo samoumevnih, kar osebno štejem za ogromno vzgojno pomanjkljivost).

Težavice, težave, nevšečnosti in še kaj

Nujno moramo obdelati še eno zagato kateri bomo, hočeš ali nočeš, pri iskanju zagotovo pogledali iz oči v oči, zato mimo nje nikakor ne smemo in ne moremo. Kako ravnati v primeru, da kuža pri iskanju naleti na težave oz. iskane igrače preprosto ne zmore samostojno izbežati iz skrivališča? Razlogov, ki

A. Imšič Ž.

do težav pripeljejo je ogromno, našteli bomo tiste najpogostejše in to z namenom, da jih bomo lažje ozavestili in se jim poskušali izogniti.

Najpogosteje leži težava imenovana 'ne zmorem izvohati igrače' v prehitrem dodajanju oteževalnih okoliščin, ki jim kuža na neki stopnji preprosto še ni kos, saj še ni dovolj izkušen. Če smo ga pri skrivanju polomili in igračo pretežno skrili ni konec sveta, ni se bati, da ste karkoli uničili, sploh, če boste v zagati odreagirali pravilno in bo kuža iz situacije izšel kot zmagovalec in bogatejši za dragoceno izkušnjo.

Predstavimo situacijo. Igračo ste skrili, kužka ste z izbranim poveljem poslali iskati in po določenem času aktivnega iskanja kuža ne pride do cilja. Nameni vam tisti pogled 'ne vem več kako naprej, prosim, pomagaj' ali celo izgubi interes za nadaljnje iskanje in se odpravi nekam po svoje.

Nič ne de – pomembno je, da boste v tem kriznem trenutku primerno odreagirali. Vaša naloga je, da se počasi premaknete proti igrači (seveda ves čas veste kje se le-ta nahaja) – to navadno zadostuje, da kuža ponovno nadaljuje s preiskavo (prav tako mu lahko še dodatno pomagate tako, da sami nekoliko glasneje vohljate in ga s tem spodbudite k uporabi smrčka). Če je kuža kar nekam odtaval, ga pokličete in ponovite začetni ritual, hkrati se premaknete proti igrači, če še to ni dovolj, se ves čas počasi pomikajte proti igrači in ga spodbujate k iskanju tako, da sami občasno glasno povohate po zraku.

Izogibam se nenehnemu ponavljanju povelja za iskanje, saj sem prepričana, da je ponavljanje povelja psihični pritisk na psa in ne deluje spodbudno. Veliko prijetneje je, da psu z lastnim gibanjem pokažete v katero smer naj išče in uporabite naravni zvok vohljanja, ki psa spodbudi k uporabi čutila za voh. Nikakor ne boste dosegli pozitivnega učinka, če boste stali na izhodišču, mahali in kričali proti psu povelje za iskanje. Kuža bo postal nesamozavesten, ne bo vas razumel, vse kar bo vedel je, da ste jezni, nejevoljni in da nekaj ne gre v pravo smer. Zadeva, ki se pri iskanju nikakor ne obnese.

Iskanje nečesa drugega

Morda ste ob prebiranju člankov sledili navodilom kako izgraditi igro s kužkom, trudili ste se, preizkušali različne načine igre, skrbno izbirali raznolike igrače, se na vso moč trudili in si prizadevali vendar nikakor niste uspeli psa prepričati kako zabavna igra dejansko je. Naj vam vlijem upanje – tudi kužki, ki jim igrača ne pomeni kakšno posebno zadovoljstvo lahko s pridom uporabijo svoje izvrstno čutilo voha.

U. Imäi J.

Takšni kužki navadno iščejo hrano, ki jo skrbnik skriva znotraj nekakšnega predmeta (škatlica, ki ji naredite luknjice skozi katere uhaja vonj slastnega priboljška ali majcen mošnjiček v katerega skrijemo nagrado (seveda blago prepušča vonj in izsleditev tovrstnega predmeta za smrček ni zahtevna naloga). Za vse ostalo – nagrajevanje, veselje ob najdbi, pomoč pri težavah ostajajo napotki enaki.

Nikjer ni zapovedi, da kuža mora iskati ravno igračo. Ne bom lagala, da je nagon iskanja igrače takšen, ki traja dlje časa in se celo stopnjuje, vendar kužki iščejo tudi veliko drugih substanc in predmetov in so pri tem izjemno uspešni, motivirani in učinkoviti.

In naj nam zaključne misli služijo za izhodišče nadaljnjim predstavitev različnih kinoloških disciplin, ki oblikujejo izjemen pasji nos, takšen, ki je konec koncev sposoben najti pogrešano osebo, odkrivati rakaste celice, zaznati padec sladkorja v krvi diabetika, do kosmatincev, ki iščejo raznolike substance, eni zato, ker je to njihov poklic, drugi zato, da urijo zanesljivost smrčka, ki jim bo v pomoč pri opravljanju delovnih zahtev ali pa 'noskajo' zaradi čiste zabave.

A. Imšič J.